

Digitales Brandenburg

hosted by Universitätsbibliothek Potsdam

dereḳ ḥayim

Horovits, Yeshayah

zolqiew, 1802

מיטפשמ תשרפ

[urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11744](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:kobv:517-vlib-11744)

פרשת שלח יתרו

אלא ילא מפיו עולמי' שום לשון מצועה אפילו קלה שבקלות
והראב"ע' האריך מאוד בעון הזה ואמר כי הוא קשה מכל הלשונות
הבאין אחריו כי הרולת והנואף ססן עבירות קשות לא יוכל לרלו
ולנאוף בכל עת שירלה כי יפחד ואשר הרגיל לעלמו להשבע לשוא
ישבע ביום אחד כמה מצועות בלא מספר ומרוב רגילותיהם לפני
הדיבור יקדמו השבעה הוא להם לשון נחות ואלו לא היה בישראל
רק עבירה זו תספיק להאריך הגלות ולהוסיף כמה על סכותיה
ואני אראה להם שגעונו כי הרולת אם רלח אויבו מלא תמותו
בנקמתו וכן הנואף לשעתו והגונב להנאתו ועד סקר לרלות או
להקסם אבל הנשבע לסקר מתחלל הש"י בפרהסיא בלא הנאה שיש
לו ע"כ

וירא העם וגועו ויעמדו פירש"י אין כוונתו אלא זיע
מי שרלה לזכות בכח
חורס כאן קבלם עתה מכיני ילמוד ברהת ואימה ויראה ולא דרך
חטונג ובישיבה ובסמיכה וגם יקדם עלמו מפומאת קרי ויהיו ידיו
נקיות מצלי יהיו עסקניות ואז קדוש יאמר לו :
אשר לא חגלה ערותך לרש"י והרי דברים ק"ו ומה אבנים
הללו שאין בהם דעת להקפיד על בזיון אמרת תורה
הואיל ויש בהן לורך לא תנהג בהם מנהג בזיון חבירך שהוא בדמו'
יולרך ומקפיד על בזיונו על אמת כמה ובמה עכ"ל *

פרשת משפטים

בי ימכור איש את בתו לאמה * הוזהר הקדוש מפרש
פרשתו בולג על הנשמה איש זה הקב"ה שנאמר ה' איש
מלחמה * בתו היא הנשמה * לא חלא בלאת העבדים מלובלך
בחובין כי אם בת חורין * אם רעה אשר לא יעדה והפדס בתשוב'
סקור יסקל הסור ולא יאכל את בשרו ל' הרב ר' מנחם
הצבלי טעם מלוה זו כיון שנגמר דינו אסור הכל
לקחת מוסר השכל שמי שבא ע"י תקלה לאחרי' הוא מחועב ואסור
להנות ממנו שכבר עלה גורלו לאכילת אחרים טבל מי שגעה
בליח לדבר עבירה לא עץ מאכל הוא * ובעל הסור נקי יולר כל ית'
אומר לאדם מה אעשה לך עונך גרם ואם יחמרט החוטא ועשה
חשוב מותלי לו ולא יאכל את בשרו עכ"ל :

פר
בי יפתח
מאוס
יחזק ואמ
ישלם ומה ע
וכמה אלא
איש או אשר
אלא ודאי
דהאי מאן
אתקין כול
בי חלא
אמי
אשו סלא
ובגמרא א
מ"מ אם
ולאם הכש
אלא במת
קדושת *
בדיני ש"
מלוה זו
באחריות
עשה שא
בלדן מ'
הלוהו
יאמר ב
מעיו ב
יאמר
איש אל
בת שלו
סס ב
בשנת
אם

פרשת שלח משפטים כז

כי יפתח אים צור וגומ' צוהר ר' ילחק ור' יהודא הוו אזלי
מאושא ללוד אמר ר' יודא נימא מילין דאורייתא וניזיל פתח
ילחק ואמר כי יפתח אים צור וגומ' מה כתיב בתריה בעל הצור
ישלם ומה על דא כך מאן דגרים לאבאשא עלמין בחוצוי על א' כמה
וכמה אלא סוהא אע"ג דאבאנים עלמא אית ליה תשובה דהא כתיב
אים או אשה כי יעשו מכל חמאת האדם וכתיב וסחודו וססיב
אלא ודאי דא מהניא לכו בגין דעבד השו"ב כביכול עבד ליה ממס
דהאי מאן דפגם לעילא אהקין ליה לתתא וצמא בתשובה ותשובה
אהקין כולא אהקין לעילא אהקין לתתא אהקין לגרמיה אהקין
לכל עלמא עכ"ל :

כי תלא אים ומלאה קי"לם וגומר טעם מלוה זו הלא דעהך
אמינת אים ולא אים מעלמו לא יהי חייב קמ"ל דלריך לשמור
אשו שלא תלא אפילו מעלמו שריך להרחיקו מהסמוך לו
ובגמרא אמרו שבה לעשות אונס כדלון וסאינו מתכוון כמתכוון
מ"מ אים כאכל גרים שלם יסלם * וים בכאן רמז לאם המחלוקת
ולאם הכעם שריך לשמור שמירה יתירה שלא תלא ממנו אפילו
שלא במתכוון ובאונס וכלל גדול הוא זה להביאו להיותו קדוש בכל
קדושת * זה לשון הרב ר' מנחם הכצלי בדיני השומרי' לדין
בדיני ש"ח שנאמר כי יתן אים אל רעהו כסף או כלים לשמור טעם
מלוה זו לפי שלא קיבל הנפקד סכר על שמירת הפקדון לא נחייב
באחריות ופטור אם נגנב או נאבד דוקא בשלא פשע ורמז למלות
ע"ה ש"ס פשע בהם אע"פ שאינם באחריותו כגון שאין מתן סכרן
בלדן מ"ס חייב זה ש"ס אים לא שלח ידו * לדין בדין טוען ונטען
שהלוה או הפקידו ובזלו או עסקו שנאמר על כל דבר פשע אשר
יאמר כי הוא זה פשע מלוה זו שאם כפר בכל פטור חזקה אין אדם
מעיו בפניו ב"ח ורמז לפרטי החטאים כשמתודה על כל דבר פשע
יאמר כי הוא זה * לדין בדין מושא סכר והסוכר שנאמר כי יתן
אים אל רעהו וגומר טעם מלוה זו פשוט כיון שמקבל סכר חייב
בתשלומין אפילו באונסין אם התנה ורמז נפלא שכל מלווה יתעלה
הם בפקדון אללנו לשומרם ואם נגנבו או נאבדו בדינו דאינו
בשנתעלל בקיומם אנו חייבים בתשלומם זה שאמר אם נגנב יגנב
מעמו ישלם לבעליו עכ"ל :

אם חבל תחבול שלמת רעיק פירש"י בכסות יום מיידי וקשה
דצמא יסכב כתיב דמשמע כמות לילס * ע"ד הפשט מיידי
במטה

שבקלות
הלאות
ל ברכות
ע לטוב
הם לפני
בישראל
מכותיו
תאות
רבות
גמא שיש
אלא זיע
בכתר
ולא דרך
ויסיו ידו
זה אבנים
רם תורה
וא בדימו
מפרש
ער ה' אים
מלובלך
ה בתשוב'
ר' מנחם
אסור הכל
עב ואסור
מי שבע
לר כל ית'
ומא ועשה

במטם שהיו מסובין עליה צעת האוכל אצל ים
הסוד דלפעמים אדם נוטל שלמות רעהו דהיינו סמלות שעשה כמ"ס
רבותינו ז"ל נוטל חלקו וחלק חבירו זהוהם על הרקשות וסעוקין
הוא מתבאר באהר בפסוק כסוי הקאה וסביו הפ"ד פ"פ פ"ק
שביעי משאר הגשמים ע"ס ותמלא נפלאות וע"ז צא להאסיר תפילת
חס הגיע דשעו סמוכן שיחבול לרעהו פלמחו עכ"ז חסד אנוס ע"ד
דכא יתחרט על הרעה ויעשה תשובה * והקב"ה סומר לזה סקלקל
עד צא קשמה דהיינו עד שלא תחטך הקשם תעשה תשובה גמור'
ואו הסביטינו לך שלמחך שלא תהי' גשמחך עדומה מסלצוס כו'
צמס תסכב ולעק חלעק אל ד' בחפלים ונתחננוגים ושמעתין בני
חנן אני *

מלאכה

ודמעך לא תאחר כחצ הרב ר' מנחם הסבלי כלל
סגדול ספסקסס והתפלס והוידוי כשהם בדמע לא
תאחר להפק רלון סברית כרותה סיא שסערי דמעס לא ננעלו
לכך מלאכה דמעך לא תאחר עכ"ל * לא תשא סמע סוא שלל
לסמוע צעל דין אחד כשאין חבירו עמו כחצ הרב ר' מנחם הסבלי
דמו כפלס סהנשמה והגוף סס שני צעלי דינין והדיין סוא יולר כל
יחצרך כשאין יחד דן פותו אמנס אחר סכלה הגוף ונתעכל
הצטר סחוטל נסאר צעל דין אחד והוא הגשמים * ואין דנין
פומס והיינו וכפר אדמתו עמו * סהצטר הארמדס סוא הצעל
דין סב' וכסהלך חלך וצבה סגשסס ליסודס ומקורס כסא
סכבוד עכ"ל *

ודל

לא תהדר צריבו ר"ל מי שהוא עני בחורס לא תעסס לו
סידור צדין * אצל מי שהוא עסיר בחורס תעסס לו
סידור כי לריך להקדים דין ס"ח לאחר וגם להפק בזכותו *

שלש

פעמים צננס יראה כל זכורך ז"ל הרב ר' מנחם
סבצלי מעס מלוה זו לקס' מוסר ססכל מי סוא זה אסר
מלאו לבו לסרסות לפני יולר כל ומסארות אשמינו לרורות על סכמו
יקסקס לבו כפעמון כאשר סמל רוס ה' לפעמו בית הקדוש אס דאו
לראים סאסוד להססכל צדמוס אדם רשע יראה דומיס דיראה
עכ"ל וים ללמוד פוה אף כשהולך לבית סכנסת או לצ"ס סגס סוא
סאקדס סעס כי ססכנס סורס צאלו ססקומס סקדוסס ודבר זס יתן
סאדם אל לבו *

פרי
יקחו
המסכן סיי כד
סמעלות ותס
סויך יחנסנו
ואמה וחלי ר'
סואסו צענוס
ורחבו ד' וקוס
פוטיות וקוטס
עסרה וסרו'
בסוד ד' דהיי
מבית
הסבדים
וארו"ל אלס
צלאחך ויס
סבדים לא
לופסכר
סאין צו חס
ורמו של ס
סאמר סניס
סחה ויס צו
ופנייה
סלומות שס
דומז לחור
וסס סכוו
זרים ולא
זכס זר צס
ע"מ לסס
סוא צעו
ונחרחק

פרשת שלח תרומה כח

יקחו

לי תרומה אלהים חורם פ' פי התורה ניתנה צמ' יום ונלקחה התורה במלאכת המסכן כי תכלית עשיית המסכן היא כדי להשים צו אלה הארון שבו הלוחות כי ת' כנגד כל המעלות ותמלא במעשה הארון רמזים על עסק התורה ולומדים אורך יתנסו כל אמות הארון היו שבירים כי אמתיים וחלי ארכו ואמה וחלי רחבו ואמה וחלי קומתו רומז לבעל התורה שיאמרו בענוה ויהי לבו נפצר בקרבנו ולא יתגאה ובהנה ארכו ורחבו ד' וקומתו יוד עם הכפורת רומז לשם הוי"ה שהוא רחב ד' אמותיו וקוטרו דהיינו צמילואו יו"ד ה"א וא"ו ה"א עולם עשרה וארז"ל השכינה לא ירד למטה מעשרה ואז חסרה השכינה בסוד ד' דהיינו ד' אמות של הלכה שארז"ל מיום שחרב ב"ה אין לו להקב"ה אלא ד' אמות של הלכה :

מבית

הבדים

זמחין תלפנו רומז לת"ת שיהי חוכו כצרו :
הבדים הנושאים את הארון לא יסורו ממנו אלן רומז לבעלי בחים המחזיקים ידי הלומדים וארז"ל אלמלא עלי לא אהקייתו אתכליית וע"ז נאמר שמת זבולן בלא תך ויששכר באהליך והם מקבלין שכר כמו שה"ח ע"כ הבדים לא יסורו מהארון וארז"ל ולא עוד אלא שהקדים זבולין ליששכר שכרובים הסוככים היו דמות חינוך רומז על סבל שאין בו חטא דהיינו חינוקת של בית רבן שהם מבטלני גזירות ורמז של שכרובים אמרו אפי רבדני ואפי זוטרי אשר בזה מחורץ שאמר שנים כרובים ולא אמר שני כרובים כי לא היו שנים בבחי' אהת ויש צום סוד גדול אמנם ס"ם רומז להרצ עם הלמידן הרב אפי רבדני והחלמוד אפי זוטרי

ופניהם

איש אל אחיו והי' עיניך רגשות את מורדך ועל ענין התורה הים רמז סיריעות ה' מול ה' כנגד הלוחות שהיו ה' מול ה' אמ"כ יריעות אחרות ה' מול וא"ו רומז לתורה שבכתב ה' תומשי התורה והורה שבעל פה וא"ו בדרי והם מכוונים יחד זה מול זה והנה ג' זרים הם כדלעיל ואמרן זרים ולא כהרים לרמז למת שאמרן זכס זר צלירי לא זכס זר בפתח וסוד הקרב יומת' הענין הוא מי שאוחז בתורה ולומד ע"פ לשמור ולעשות ולקיים אשריו אז הוא מוכתר בכתר ואם הוא בעל תורה ונאם דורש ואינו מקיים אזי נעשה זר לגמרי ונתרחק ועונשו בפל כפלים בר פינן ע"ה שפועם שלא כהוגן כח

פרשת שלח תרומה

הוא סי קרוב ונעשה זר על כן הוזר הקרב יומת * ע"כ התי ית
אל לבו :

השלחן

אמרו רבותינו ז"ל עתה שולחנו של אדם מכפר
במה שמאכל להעניים ומדבר ד"ת על שולחנו והארכת
בזה בלתי תוח שלי באות קו"ף קדושה ע"ם (ושם נחבאר * ולרין
הלמיד חכם למסוך ולהאריך על שולחנו כדגרסינן בפרק הרואה
אמר רב יסודא אמר רב ג' דברים שאריכין ימיו ושנותיו של אדם
שמאריך בחפלתו ושמאריך על שולחנו ושמאריך בב"ה ושמאריך
לכל אחד ואחד ואמ' טעם להאריך על שולחנו דלמ' אחי עמיא ויהיב לוי
דכתיב סמוצת עץ וג' אמות גבוה וכתיב וידבר אלי זה השלחן
אשר לפני ה' פתח במוצת וסיום בשלחן ר' יוחנן ור' אלעזר דאמר
הרווייהו כל זמן שב"ה קיים מוצת מכפר על ישראל ועכשיו שולחנו
של אדם מכפר עליו עכ"ל והנה לפי פסע המאמ' אם מאכיל עמי על
שולחנו נקטט לו בקרבן במוצת : והמשכיל יתן אל לבו ענין
זה ומהתלה אכילתו יסום מגמת פניו מתן מלחמו לדל כדי שיהי
שולחנו מוצת כפרה כדלעיל ואם אין לו די ספוקו לצד או יס לו
והוא במקום שאין עני יעסוק בחורג על שולחנו עם אובלי לחמו
או הוא לצדו כי הוא מכפרת עון בקרבן או יותר מקרבן כדלעיל *
וטובים השנים ר"ל יתן מלחמו לדל וגם ילמוד תורה על שולחנו
ובזה יהיה שולחנו מוצת כפרה ממש כאלו הקריב קרבן על
גבי המוצת *

ואמר

לחם הפנים לפני תמיד רומז להלחם שמאכיל להעניים
יתן בשבר פנים יפות באהבה ובחבה בדרך כבוד ויזכור
בש"י שהוא נותן לחם לכל בשר ונותן צפנים יפות * וזה
לשון הרב ר' מנחם הכצלי ונתח על השלחן לחם הפנים לפני תמיד
טעם מלואו זו להודות שאע"פ שהלחם מזון כל חי אין הלחם הזן
אלא הצרכה היא ונה לחם פניה תדע שכהן שמגיע כפול מלחם
הפנים היה שבע פניו להובים * היפך והרעב הי' על פני כל הארץ
קמלא לחם פניה * הוא לחם פני לפני תמיד עכ"ל *

המנורה

כחבתי למעלה היא לורה אדם ולריכה לטהור
מקשה חיבור אחד דהיינו לב לשמים גם רומז שיהי'
בלב אחד עם כל ישראל מגדול ועד קטן מקשה עד יריכה עד
פרתה דהיינו מגדול ועד קטן וכן מרומז ויהיו תואמים מלמטה

פרש
לא יתדיו יהיו
זהב ריה
הם המצטים
וזמן הצריה
לאיום קלם
האחרון כדי
ועשית
מקדש את ע
לא יהי הא
ויהי קודש
להעלו
צבים הכס
כי הפלג
של הדלקה
ועשו
עבודה ע
הראוי פו
זה"ש בגד
לכבוד ר
מכבודו
לא

פרשת שלח תרומה כט

באז יתדיו יהיו חמים למעל' כנסת ישראל שלמטה מכון נגד כנסת
ישראל שלמעלה המיוחד ומכוונת :

והבריה החיכון מצריח מהקלם אל קלם רומז למ"ט הרמז"ם
בשמה פריקים צפרק הרביעי המעשים המובים
הם המעשים השווים הממולעים בין שהי בקלוה כו' ע"ם שהאריך
וזהו הצריח החיכון וע"ם באורך בזה הפרק צענין אכ נטם האדם
לאיזם קלם אין תקנה שלו לילך באמצע רק לריך לילך בקלם השני
האחרון כדי שיחקן קלקולו ואחר כך יחזור לדרך האמצעי זהו
רמז מצריח מהקלם אל הקלם :

ועשית פרוכה והי' מצדיל בין הקודש ובין קודש הקדשים
ככה ילמוד האדם במדותיו יקדש את עצמו וארז"ל
מקדש את עצמו מלמטה מעט מקדשין אוהו מלמעלה הרבה * ואז
לא יהי' האדם די בקדושתו רק יוסיף קדושה על קדושה תמיד
ויהי' קודש קדשים ככה יראה להוסיף קדושה על קדושה תמיד :

פרשת תצוה

להעלות נר המיד מכאן רמז שהמיד לא יחסר הדלקת נר
אף שבעו"ם חרצ"ם מ"מ טלום הוא להדליק נר
צבים הכנס' שנקר' מקדש מעט ויהי' דולק ערב וצוקר צטעה התפל
בי שהפלה היא במקום עבודה הקרבנות צב"ם וכמדומ' לי שמצ"הו
אל הדלקת נר צב"ם צטעה בחפלים כחוצ ג"כ צהפר מנורת
המאור :

ועשו בגדי קודש וגומר ז"ל הרצ"ר מנחם הצבלי טעם מלוא
זו לפי שהעבודה לריבם כוונה והלבוש המיוחד לאותה
עבודה עודרהו לחשוב בצבנו ולצייר צטכלו המכוון וכמו שהלבוש
שראוי סכבד הגוף כך הגוף כראוי מכבד הנפש כי הוא לבושה
זה"ם בגדי קודש לאהרן אחיך לכבוד ולתפארת עכ"ל * ולפ"ז
לכבוד רומז למ"ם טורה כבודי ולכנין הזה קרא ר' יוחנן למלבושיו
מכבדותיה ומתצבם זו יחשוב האדם כשצובם פרומה הגוף ויעורר
להלביש פרומת הנשמה :

רא יזח שהטן מעל האפוד כחצ הרב כנ"ל טעם מלוא זו ככל
המעמיד דיון שאינו הגון כאלו נטע אשירה שחשן מכפר

חית